

N:o 21.

Af herr **J. T. Larsson** i Lund, *om anslag för anställande vid universitetet i Lund af en biträdande lärare i kirurgi.*

Den art af undervisning, som för läkareutbildningen må anses vara af allra största betydelse, är den kliniska undervisning, hvilken måste föregå afläggandet af medicine licentiatexamen. Denna kliniska undervisning tager för de studerande sin början närmast efter medicine kandidatexamen. Vid sitt inträde på kliniken äro medicine kandidaterna alltså fullständigt oerfarna nybörjare i de praktiskt medicinska disciplinerna, och därför måste för dem, om de skola kunna följa med och tillgodogöra sig den praktiskt kliniska undervisningen vid sjuksängen och i operationssalen, beredas en systematiskt anordnad propedeutisk undervisning i elementerna af praktisk medicin och kirurgi, framför allt undervisning om och praktisk handledning i de vanliga undersökningsmetoderna. För den medicinska kliniken meddelar e. o. professorn i praktisk medicin och pediatrik såväl i Uppsala som i Lund den propedeutiska undervisningen, men för den kirurgiska kliniken, där denna första orienterande undervisning plägar sammanfattas i en propedeutisk kurs i allmän kirurgi, finnes icke att tillgå någon motsvarande ordinarie lärare. Hvad Uppsala angår, har dock Riksdagen år 1896 beviljat på ordinarie stat ett anslag af 2,000 kronor till förstärkande af lärarekrafterna i kirurgi vid universitetet därstädes, och genom nådigt bref den 22 januari 1897 har Kungl. Maj:t förordnat, att nämnda anslag skulle användas till anställande af en biträdande lärare, hvilken på förslag af professorn i kirurgi och efter

medicinska fakultetens hörande förordnades af kanslern för en tid af högst tre år i sänder med åliggande, bland annat, att efter samråd med professorn under hvarje läsetermin gifva en propedeutisk kurs i den allmänna kirurgiens viktigaste delar.

I Lund hafva sedan år 1898 regelbundet förekommit propedeutiska kurser i allmän kirurgi, hvilka kurser gifvits af docent i ämnet, då sådan funnits anställd, men eljest af underläkaren vid den kirurgiska kliniken. Under sådana förhållanden hafva dessa kurser naturligtvis icke kunnat blifva afgiftsfria, utan hafva de i kurserna deltagande studerandena måst betala arfvodet åt läraren. Genom den af kanslern den 19 januari 1903 stadfästade studieplan för medicine kandidat- och licentiatexamen vid Lunds universitet har propedeutisk undervisning i allmän kirurgi blifvit obligatorisk såsom villkor för tillträde till licentiatexamen, och således har det abnormalt eller åtminstone mot vanlig praxis vid universitetsundervisningen i vårt land stridande förhållandet uppstått, att de studerande måste själfva betala en undervisning, hvars begagnande är obligatoriskt. För afhjälpan af detta förhållande, hvilket saknar motsvarighet vid universitetet i Uppsala, torde rätta vägen vara den, att på samma sätt, som skett i Uppsala, äfven i Lund beredes tillfälle till anställandet af en biträdande lärare med åliggande att meddela propedeutisk undervisning i allmän kirurgi. Att medicinska fakulteterna vid de båda universiteterna blifva likställda med afseende på tillgängliga lärarekrafter i kirurgi, synes så mycket mera billigt, som den ställning, professorn i kirurgi intager vid det ena och det andra universitetet, är fullständigt lika. Vid båda universiteterna är nämligen denne lärare ensam målsman för ett af fakultetens viktigare ämnen och därjämte öfverläkare å sjukhusafdelning, i Lund å den kirurgiska afdelningen af Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar därstädes, hvilken afdelning med hänsyn till patientantalet är den mest kräfvande.

Från den medicinska fakultetens vid Lunds universitet sida är visserligen ingen åtgärd vidtagen för att i vanlig ordning söka utverka nödiga medel till det förstärkande af lärarekrafterna i kirurgi, som utgör nödvändig förutsättning för att den numera obligatoriska propedeutiska undervisningen i allmän kirurgi skall kunna utan de studerandes obehöriga betungande med afgifter upprätthållas. Detta beror dock ingalunda däraf, att behovet ej skulle hafva gjort sig inom fakulteten känt och erkänt, utan däraf, att hela det medicinska undervisnings- och examensväsendet varit underkastadt behandling af den kommitté, åt hvilken Kungl. Maj:t

genom nådigt bref den 17 oktober 1902 uppdragit att efter verkställd utredning afgifva underdånigt utlåtande med förslag om åtgärder för begränsning af studietiden inom de juridiska, medicinska och filosofiska fakulteterna vid rikets högskolor, och att fakulteten därför ansett lämpligt att afvakta de förslag, som kunde från denna kommitté vara att förvänta. Då kommitténs betänkande och förslag, afgifna den 9 april 1904, senare under samma år kom fakulteten till handa, var tiden för inlämnande af årets s. k. riksdagspetita redan för fakulteten utlupen. Enligt § 20 i kommitténs förslag till stadga angående examina samt undervisnings- och studieväsendet inom universitetens medicinska fakulteter och vid karolinska mediko-kirurgiska institutet har genomgåendet af en propedeutisk kurs i, bland annat, allmän kirurgi upptagits såsom villkor för deltagande i andra för medicine licentiatexamen stadgade undervisningskurser och tjänstgöringar, och förslaget har i denna del blifvit af vederbörande fakulteter tillstyrkt, hvadan ingen ändring af redan bestående förhållanden i detta hänseende torde vara att vänta. Den omständigheten, att ingen framställning till afhjälpande af bristen på lärarekrafter i vedertagen ordning inkommit från den medicinska fakulteten vid Lunds universitet, synes därför ej böra utgöra hinder för frågans bringande under Riksdagens pröfning i annan ordning, desto mindre som Riksdagen vid föregående tillfällen icke tvekat att i analoga fall tillmötesgå i enskilda motioner gjorda framställningar. Sålunda har Riksdagen på förslag af enskild motionär dels år 1896 anvisat medel till aflöning åt en assistent vid växtfysiologiska laboratoriet i botaniska institutionen vid universitetet i Lund och dels år 1899 beviljat anslag för anställandet af en assistent i matematik vid samma universitet. Af dessa anledningar dristar jag nu påkalla Riksdagens uppmärksamhet för det behof, som i förut angifna hänseendet inom medicinska fakulteten i Lund föreligger, men som för flera år sedan blifvit för motsvarande fakultet i Uppsala afhulpet.

Enligt den genom ofvan omförmälda kungl. brefvet den 22 januari 1897 fastställda instruktionen för biträdande läraren i kirurgi vid universitetet i Uppsala har denne skyldighet att, jämte den propedeutiska undervisningen, å den kirurgiska polikliniken demonstrera och behandla där förekommande sjukdomsfall. Då härutinnan förhållandet är något annorlunda i Lund, där den kirurgiska polikliniken är anordnad å kirurgiska afdelningen af länets sjukvårdsinrättningar och handhafves närmast af vederbörande underläkare, behöfver en motsvarande skyldighet icke påläggas den biträdande lärare, som eventuellt kan blifva anställd i Lund.

För vinnandet af sådan ytterligare lärarekraft torde därför något mindre anslag än det till Uppsala universitet utgående blifva till fyllest. Med afseende på såväl kompetensnivå som tjänsteåligganden komme den biträdande lärarebefattning, hvarom här är fråga, att blifva nära jämförlig med de assistentbefattningar, hvilka inrättats vid åtskilliga universitetsvetenskapliga institutioner. Till dessa assistenter utgår aflöningen i regel med 1,500 kronor om året; och torde enahanda belopp äfven kunna anses såsom skäligt arfvode åt en biträdande lärare i kirurgi med sådan undervisningsskyldighet, som här förut blifvit omförmäld.

Jag tillåter mig alltså, på grund af det nu anförda, vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville för anställandet af en biträdande lärare i kirurgi vid universitetet i Lund med hufvudsaklig skyldighet att meddela propedeutisk undervisning i allmän kirurgi anvisa för år 1906 på extra stat ett anslag af ett tusen femhundra kronor.

Stockholm den 21 januari 1905.

Jacob T. Larsson.